

**GATEBRUKSPLANFORSLAG TIL
OFFENTLIG ETTERSYN**

Fagnotat

Vår referanse: PLAN-2023/13341-5
Saksbehandler: Karen Høstmark
Dato: 29.06.2023

Forslag til gatebruksplan – offentlig ettersyn Gatebruksplan for Møhlenpris

Om gatebruksplanforslaget

Bymiljøetaten og Plan- og bygningsetaten har utarbeidet forslag til Gatebruksplan for Møhlenpris. Hensikten med gatebruksplanen er å avklare arealbruken og premissene for hvordan gatene i fremtiden skal opparbeides for å tilrettelegge for en «bilfri bydel».

Gatebruksplanen anbefaler hvilke gater som bør ha trafikk og hvilke gater som kan omdisponeres til annen bruk, og danner grunnlaget for en reduksjon av antall kjørende og parkerte biler i området. Planen danner grunnlaget for en gradvis økning av areal for myke trafikanter, samt opphold og lek, på bekostning av areal til bil.

Det anbefales et fremtidig trafikkmønster med etablering av nye gatetun, og det gis anbefalinger til materialbruk, møblering, beplantning og overvannshåndtering.

Som en del av prosjektet er det også gjennomført en mulighetsstudie for etablering av beboerparkering under Puddefjordsbroen.

Se gatebruksplanbeskrivelsen datert 17.01.2023 med vedlegg for utfyllende informasjon.

Figur 1: Gatebruksplanområdet

Gatebruksplanområdet omfatter de kommunale gatene på Møhlenpris innenfor den røde avgrensningen som vist i figur 1, og er ca. 100 dekar stort. Møhlenpris er et sentralt boligområde i Bergenhus bydel, med gangavstand til Marineholmen, Nygårdshøyden, Nygårdsparken og sentrum. Møhlenpris grenser også til det fremtidige byutviklingsområdet på Dokken. I tillegg til boliger er det 2 mindre dagligvareforretninger, 1 butikk, flere helse- og omsorgsinstitusjoner, og enkelte kultur-, utdannings- og fritidstilbud i området.

Bakgrunn for prosjektet

Forrige «Grønn strategi» ble vedtatt av bystyret 21. september 2016, med mål om å redusere personbiltrafikken i Bergen med minst 10 % innen 2020 og 20 % innen 2030. Ved bystyrebehandlingen av strategien ble følgende vedtak lagt til:

«Bergen kommune skal arbeide for å få gjennomført et forsøksprosjekt med Bilfri bydel på Møhlenpris innen utgangen av 2017. Bystyret ber også byrådet vurdere hvordan områder på Nygårdshøyden kan gjøres til bilfrie soner, og hvordan enkeltgater i hele Bergen sentrum kan prioriteres for fotgjengere og syklistene».

Målet om å redusere personbiltrafikken er ytterligere skjerpet i byrådsplattformen for 2019-2030. Sammenlignet med nivået i 2013 skal personbiltrafikken i Bergen reduseres med 30 % innen 2023. Samtidig er ambisjonen om å opprette bilfrie soner i alle bydeler, og områder som Møhlenpris opprettholdt.

Som en fase 1 gjennomførte Bymiljøetaten en rekke tiltak i forbindelse med Graveklubben sitt fornyingsprosjekt av infrastruktur under bakken, med oppstart i 2017:

- Oppgradering av Welhavens og Zetlitz gate til sambruksområde med nytt dekke, trær, plantekasser, gatemøblering, bysykkelstasjon og sykling mot enveiskjøring.
- Utvidelse av fortausareal med trær og møblering i Professor Hansteens gate, Welhavens gate, Olaf Ryes vei og Ole Vigs gate.
- Ny bysykkelstasjon i Ole Vigs gate.
- Syv nye sykkelhangarer åpnet 16. september 2020. Sykkelhangarene gir tryggere og tørr sykkelparkering til beboere.
- Ny skilting i Olaf Ryes vei for å tydeliggjøre forbud mot gjennomkjøring over Nygårdshøyden og fjerne unntak for buss og taxi.
- Tre mobilpunkt er etablert med bildelingsplasser, ladeplasser og sykkelparkering. Dette var et eget prosjekt, men gav et godt tilskudd til Bilfri bydel Møhlenpris
- Til sammen ble i underkant av 100 parkeringsplasser fjernet

I 2020 mottok Bymiljøetaten "Bestilling i henhold til årsoppdrag om gjennomføring og videreutvikling av bilfrie soner", fra BKMB dokumentnummer 2020/57312-1, datert 03.08.2020:

«[...] Oppdraget innebærer for det første at pågående prosjekter om bilfrie soner i ulike bydelsområder skal videreutvikles. For det andre skal det kartlegges og utvikles bilfrie soner i andre bydeler. Arbeidet bør sees i sammenheng med andre prosjekter, for eksempel der det etableres lekeplasser og grøntområder, eller der det skal settes i gang Graveklubbprosjekt.

Bilfritt byliv i bydelene er et samarbeidsprosjekt mellom BKMB og byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling (BKML). Det har fokus på både fysiske tiltak og aktiviteter. Oppdraget med gjennomføring og videreutvikling av prosjektet bilfrie soner, kan delvis løses som et Bilfritt byliv i bydelene-prosjekt hvis det vurderes som hensiktsmessig.»

I denne sammenheng var Møhlenpris ett av de pågående prosjektene som skulle videreutvikles. For å avslutte fase 1 og legge grunnlaget for en mulig fremtidig utvikling av Møhlenpris, har Bymiljøetaten og Plan- og bygningsetaten utarbeidet en overordnet gatebruksplan (beskrevet som fase 2).

Bilfri bydel

For å forbedre oppvekstvilkår og bevare boligandelen i sentrum, ble det på slutten av 1970-tallet startet et program for rehabilitering og fornyelse av bebyggelse og byrom, kalt Byfornyelsen.

Gjennom Byfornyelsen startet et omfattende arbeid med gateopprustning, trafikkomlegging, sanering av gateparkering og bygging av soneparkeringshus. «Bilfri bydel» er en videreføring av dette, hvor det arbeides systematisk med å redusere gjennomgangstrafikk og gateparkering. Frigjort areal omfordes til gange, sykkel, opphold og lek, på bekostning av areal til bil. Til forskjell fra prosjektene under byfornyelsen, vil ikke redusert gateparkering nødvendigvis erstattes av nye boligsoneanlegg.

Bilfri er i denne sammenheng ikke ment som et totalforbud mot privatbil i byen, og bilene vil dermed ikke forsvinne fra gatebildet i sin helhet. Men en reduksjon av biler i bybildet skjer gradvis ved hjelp av politiske virkemidler som bompenger, avgifter, osv. som tas i bruk, sanering av gateparkering, og prioritering av myke trafikanters interesser i all planlegging og utforming i gateopprustningsprosjekter.

Møhlenpris – dagens situasjon

Trafikk og parkering

Møhlenpris er et kulturmiljø av nasjonal interesse som et godt eksempel på en bydel fra slutten av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet, hvor det opprinnelige gatenettet i kvartalstruktur stort sett er bevart.

Dagens kjøremønster ble etablert på 1990-tallet. For å hindre gjennomgangstrafikk ble det stengt for gjennomkjøring i Olaf Ryes vei, og trafikken i området består derfor i all hovedsak av lokaltrafikk i dag. For kjørende er eneste adkomst inn til området via Wolffs gate. Det er i hovedsak privatbilisme og noe næringstrafikk.

Prosjektområdet ligger innenfor boligsonen 4, og det er gjennom kartlegging registrert følgende fordeling av parkeringstilbudet:

- Parkering for forflytningshemmede – 15 plasser
- Gate/boligsoneparkering – 225 plasser
- Gjesteparkering/parkometer – 22 plasser
- Bildeling – 16 plasser
- Elbil-lading – 6 plasser
- Møhlenpris beboeranlegg – 63 plasser

Totalt er det 284 gateparkeringsplasser. Inkluderer man Møhlenpris beboeranlegg gir det en parkeringskapasitet på totalt 347 plasser. I dag er totalt utstedt ca. 240 parkeringstillatelser i boligsonen (mai 2022).

Forhold for myke trafikanter

Møhlenpris har et finmasket gangnettverk med relativt kort gangavstand til viktige målpunkt i området og i sentrum. Gatene i prosjektområde har for det meste tosidig fortau. Flere av gatene har smale fortau, ned til ca. 1,5 meter. Fortausbredden snevres inn på grunn av trapper o.l. ut på fortauet. Noen av disse har i tillegg mye tverrfall, slik at det er vanskelig å komme seg fram med rullestol uten å benytte kjørebanelen.

Det er flere eksisterende gatetun/sambruksgater i området: Tullins gate mellom Welhavens gate og Prof. Hansteens gate, Zetlitz' gate, Welhavens gate mellom Storms gate og Wolffs gate, Konsul Børs' gate mellom Stubs gate og Storms gate, og Thormøhlens gate mellom Zetlitz' gate og O.J Brochs gate.

Det er tillatt for sykling mot envegskjøring i Welhavens gate, fra Wolffs gate til Zetlitz gate og i Zetlitz gate fra Welhavens gate til Olaf Ryes veg. Det er ingen areal som er avsatt til syklende i området, dvs. sykkelfelt eller sykkelveg.

Strekningen Wolffs gate – Olaf Ryes vei er en del av det vedtatte sykkelnett og en viktig kobling mellom Småpudden/Møhlenpris og sentrum. Strekingen er en del av «Offentlig utbyggingsfase 1», det vil si strekninger som er prioritert for sykkelvennlig tilrettelegging av det offentlige innen 2030.

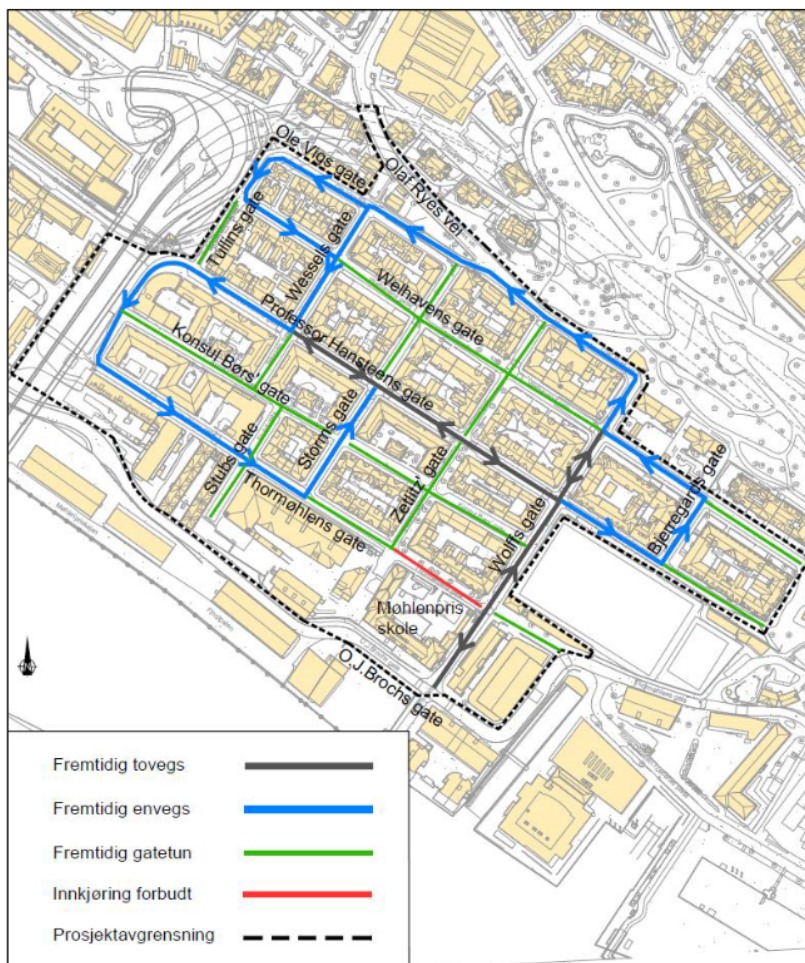
Se vedlagt Mobilitets- og gatebruksanalyserapport datert 10.01.2023 for utfyllende informasjon om dagens situasjon.

Anbefalt løsning

Anbefalt forslag planfester allerede gjennomført tiltak og legger til rette for mindre utbedringstiltak samt en mulig fremtidig økning av areal til opphold og lek. Det er foreslått en trinnvis utvikling av området.

Kjøremønster

Kjøreadkomst til Møhlenpris fra Wolffs gate beholdes som i dag. For å frigjøre areal til myke trafikanter anbefales en etablering av et internt ringvegssystem, hvor gatene i hovedsak har envegskjøring. Disse gatene fordeler trafikken og gir tilkomst øvrige gater. De interne gatene utformes som gatetun uten gjennomgangstrafikk, men det vil fremdeles være mulig å kjøre inn for korte stopp. Disse gatene er markert med grønt på figur 2.

Figur 1 - Forslag til nytt kjøremønster

Gatetun

Det foreslås et sammenhengende nett av gatetun som gir myke trafikanter prioritet. Eksisterende gatetun og sambruksgater anbefales opprettholdt. I gatetun har kjørende vikeplikt for gående. Det er forbudt å parkere på gatetun, utenom på særskilt anviste plasser for forflytningshemmede. Gatetun skal utformes uten nivåforskjeller eller oppdeling av kjørebane og fortau. Gatetun og sambruksgater møbleres med beplantning og sittemøbler eller liknende.

I fase 1 ble det etablert et nytt sambruksområde i øverste del av Zetlitz-gate og deler av Welhavens gate utenfor nabolagskaféen Nobel Bopel. Fra før er deler av Welhavens gate, Zetlitz gate og Konsul Børs gate tilrettelagt som sambruksgater/gatetun.

Tilrettelegging for sykkel

Strekningen Wolffs gate – Olaf Ryes vei er en viktig strekning for gående og syklende mellom Solheimsviken/Møhlenpris og sentrum. Strekningen benyttes også av Museumstrikken som går mellom Møhlenpris og Engen, som legger begrensninger på alternativene for sykkeltilrettelegging.

Øverste del av Olaf Ryes vei som i dag er stengt for trafikk, er fra før anbefalt utformet som sykkelveg med fortau og håndteres i et eget prosjekt med byggestart i 2023. Videre nedover Wolffs gate anbefales det sykling i blandet trafikk. Unntaket er rundt den krappe svingen ved Hulen hvor det er dårlig sikt. Her anbefales det å etablere et opphøyd sykkelfelt mot kjøreretningen.

Bildeling

Det anbefales å øke dagens bildelingsplasser fra 16 til 30 plasser. Dagens mobilpunkt utvides med 1-2 biler hver. I tillegg anbefales det et nytt mobilpunkt i Ole Vigs gate. TØI har beregnet at 1 delebil kan tilsvare 10 privatbiler. Det foreslås derfor å øke antallet deleplasser med tidelen av det som blir fjernet av parkeringsplasser.

Parkering

I prinsippforslaget er det plass til 144 gateparkeringsplasser til fordeling på de ulike parkeringsfunksjonene. 12 av dagens parkeringsplasser for forflytningshemmede kommer i tillegg, da disse primært ligger i gater som er forslått som gatetun.

Som erstatning for noen av gateparkeringsplassene som forsvinner forslås det å etablere beboerparkering under Puddefjordsbroen. Arealet ligger innenfor rød støysone og rød sone for luftkvalitet, og er lite egnet som areal for opphold og lek. Arealet benyttes allerede til parkering med totalt 53 plasser. Det er gjennomført en egen mulighetsstudie for å se på hvordan arealet kan transformeres til beboerparkering samtidig som man opprettholder en god gang- og sykkelkobling til Dokken.

Kobling mot arealstrategi Dokken 2050

I samsvar med arealstrategi for Dokken 2050 anbefales følgende koblinger mellom Møhlenpris og Dokken:

- Stubs gate
- Zetlitz gate
- Kobling under Puddefjordsbroen (Konsul Børs gate – O. J. Brochs gate)

Medvirkning

Som del av arbeidsprosessen er det gjennomført flere medvirkningsaktiviteter. Våren 2022 ble følgende aktiviteter gjennomført:

For målgruppen barn og unge:

- Barnetråkk med elever på Møhlenpris skole
- Dialogmøte og tråkk/byvandring med en gruppe ungdommer (Fokusgruppe 1)

For målgruppen beboere i området:

- Dialogmøte og tråkk/byvandring med to beboergrupper (Fokusgruppe 2 og 3)

Høsten 2022 ble det gjennomført et åpent informasjonsmøte og arbeidsverksted for beboere på Møhlenpris, og invitasjonen ble bredt distribuert på Møhlenpris.

Se vedlagt medvirkningsrapport datert 10.01.2023 for utfyllende informasjon.

Videre prosess

En gatebruksplan er en temaplan som avklarer kjøremønster og arealbruk i gatene, med overordnede prinsipper for møblering og materialbruk. Den er ikke et juridisk dokument som en reguleringsplan etter Plan- og bygningsloven, men følger en tilsvarende prosess med politisk behandling og offentlig høring.

På bakgrunn av gatebruksplanen kan det settes i gang prosjekter for videre utvikling av området. Tiltakene i gatebruksplanen kan gjennomføres trinnvis over mange år, og hvert detaljprosjekt skal byggesaksbehandles med tilhørende varsling. Gatebruksplanen skal derfor være et fleksibelt verktøy, som gir rom for revideringer dersom det er behov.

Det er ikke satt av midler til detaljplanlegging, gjennomføring og drift av tiltaket i kommunale budsjetter.

Vedtak:

1. Forslag til gatebruksplan for Møhlenpris, som vist på illustrasjonsplan datert 16.12.2022, legges ut på høring og offentlig ettersyn.

Plan- og bygningsetaten

Aslaug Aalen

Fung. etatsdirektør

Laila Nesse Rosseland

Seksjonsleder

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

Gatebruksplanforslag «Bilfri bydel Møhlenpris»

- Illustrasjonsplan vist med eksisterende situasjon (LB001), datert 16.12.2022
- Illustrasjonsplan uten eksisterende situasjon (LB002), datert 16.12.2022
- Gatebruksplanbeskrivelse datert 17.01.2023
- VA-rammeplan, datert 16.12.2022
- Prinsippsnitt (LS001), datert 02.09.2022
- Prinsippsnitt med materialkvaliteter (LS002), datert 16.12.2022
- Etappevis utbygging og mindre tiltak (LB004), datert 10.01.2023
- Perspektiv Alternativ 1, datert 16.12.2022
- Perspektiv Alternativ 2, datert 16.12.2022

Mobilitets- og gatebruksanalyse «Bilfri bydel Møhlenpris»

- Mobilitets- og gatebruksanalyserapport, datert 10.01.2023
- Kulturmiljørapport, datert 10.01.2023
- Medvirkningsrapport, datert 10.01.2023
- Prinsipptegning av fremtidig arealbruk (TB001), datert 02.09.2022
- Prinsippsnitt av fremtidig situasjon (LS001), datert 02.09.2022
- Tilgjengelighetsregistrering (LB003), datert 16.12.2022
- Vegetasjonsregistrering (LS001), datert 16.12.2022

Mulighetsstudie «Areal under Puddefjordsbroen»

- Mulighetsstudierapport Areal under Puddefjordsbroen, datert 16.12.2022
- Alternativ 1 – Plantegning av areal under Puddefjordsbroen (C001-1), datert 16.12.2022
- Alternativ 1 – Målsatt plantegning av areal under Puddefjordsbroen (C001-1), 16.12.2022
- Alternativ 2 – Plantegning av areal under Puddefjordsbroen (C001-2), datert 16.12.2022
- Alternativ 3 – Plantegning av areal under Puddefjordsbroen (C001-3), datert 16.12.2022
- Lengdeprofil GS-veg – Alternativ 1 og 2 (D001-1), datert 16.12.2022
- Lengdeprofil GS-veg – Alternativ 3 (D001-3), datert 16.12.2022
- Lengdeprofil adkomstveger fra Møhlenpris (E001-1), datert 16.12.2022
- Eksisterende VA-nett (H001), datert 25.10.2022
- Eksisterende kabler og linjer (I001), datert 25.10.2022

Fullstendig dokumentoversikt og saksgang, se

<https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/offentlig-innsyn/innsynplanogbyggesak> saksnr:

PLAN-2023/13341